

Obsah

OBEČNÁ ČÁST

1. ZÁNĚT	3
<i>Miroslav Ferenčík, Viera Švrtinová</i>	
1.1. Fáze zánětu	5
1.1. Transendotelová migrace leukocytů	5
1.2. Mediátory zánětu	6
1.3. Systémové změny spojené se zánětem	7
1.3. Akutní zánět	7
1.3. Chronický zánět	8
2. AUTOIMUNITA	11
<i>Ladislav Cebebauer</i>	
2.1. Genetické aspekty autoimunity	12
2.1. Histokompatibilní systém	12
2.1. Cytokiny	13
2.1. Komplement	13
2.1. T-buněčné receptory	13
2.1. Autogeny	14
2.1. Gen Yaa	14
2.2. Apoptóza	14
2.3. Hormony	15
2.4. Idiotypová síť	15
2.5. Infekce a molekulové mimikry	17
2.6. Přirozené autoprotilátky	18
2.7. Autoimunitní choroby	18
2.8. Patogenetické účinky autoprotilátek	18
2.9. Nefritogenní autoprotilátky	20
3. PROSTAGLANDINY	21
<i>Jozef Rovenský, Mária Stančíková, Milan Kríška, Miroslav Ferenčík, Ivan Rybář, Jozef Lukáč</i>	
3.1. Prostaglandiny jako modulátory zánětu a imunitní odpovědi	22
3.2. Prostaglandiny, interleukin 1 a kloubní chrupavka	25
3.3. Prostaglandiny a nesteroidní antiflogistika	25
3.4. Terapeutické využití prostaglandinů	28

4. CYTOKINY, RŮSTOVÉ FAKTORY, ADHEZIVNÍ MOLEKULY

Jiří Vencovský

4.1. Vztah Th/Th ₁ cytokinů k onemocnění	32
4.2. Cytokiny v akutním zánětu – s relevancí k revmatologii	33
4.3. Adhezivní molekuly	34
4.4. Chemokiny	35
4.5. Cytokiny v chronickém zánětu – s relevancí k revmatologii	36
4.6. Solubilní cytokinové receptory a antagonistu receptoru	36

5. STRUČNÝ PŘEHLED MORFOLOGIE KLOUBŮ

Emília Rovenská

5.1. Klasifikace kloubů	39
5.2. Struktura kloubů	40
5.3. Základní charakteristika synoviálních kloubů	42

6. VYŠETŘOVÁNÍ POHYBOVÉHO APARÁTU

Milan Adam

6.1. Čelistní kloub	49
6.2. Horní končetina	49
6.2.1. Ramenní kloub	49
6.2.2. Loketní kloub	52
6.2.3. Klouby ruky a prstů	53
6.3. Dolní končetina	56
6.3.1. Kyčelní kloub	56
6.3.2. Kolenní kloub	57
6.3.3. Klouby nohy	59
6.4. Vyšetřování páteře	61
6.4. Aspekce	61
6.4. Palpace	62
6.4. Pohyblivost	63
6.4. Neurologické vyšetření	64

7. LABORATORNÍ VYŠETŘOVACÍ METODY V REVMATOLOGII 65

*Ladislav Cebecauer, Jozef Lukáč,
Jozef Rovenský*

- 7.1. Patologické procesy u revmatických chorob 66
- Zánět 66
 - Imunitní reakce 66
 - ANCA 69
 - Antifosfolipidové protilátky 69
 - Artopatie indukované krystaly 70
 - Renální funkce 70
 - Hepatální funkce 72
 - Osteoporóza 73
 - Choroby svalů 74
 - Maligní nádory 74
- 7.2. Statistické parametry testů 75

8. BÍLKOVINY AKUTNÍ FÁZE A JEJICH VYUŽITÍ V REVMATOLOGII 77

*Mária Stančíková, František Matečka,
Miroslav Ferenčík*

- 8.1. Charakteristika bílkovin akutní fáze 77
- 8.2. Klinické využití bílkovin akutní fáze 79
- Osteoartróza 79
 - Krystaly indukované artritidy 79
 - Revmatická polymyalgie a obrovskobuněčná arteritida 80
 - Revmatoidní artritida 80
 - Juvenilní idiopatická artritida 81
 - Séronegativní spondylartritidy 81
 - Systémový lupus erythematoses 81
 - Systémová sklerodermie 81

9. REVMATOIDNÍ FAKTORY 83

Jiří Vencovský

- 9.1. Detekce revmatoidních faktorů 83
- 9.2. Výskyt revmatoidních faktorů 84
- 9.3. Antigenní specifita 84
- 9.4. Předpokládaná normální funkce revmatoidních faktorů v imunitním systému 85
- 9.5. Příspěvek revmatoidních faktorů k patogenetice onemocnění 85
- 9.6. Rozdíl mezi patogenními a přirozeně se vyskytujícími revmatoidními faktory 85
- 9.7. Úloha T-lymfocytů v produkci revmatoidních faktorů 86
- 9.8. Vznik revmatoidních faktorů 86
- 9.9. Genetika revmatoidních faktorů 86
- 9.10. Úloha revmatoidních faktorů u revmatoidní artritidy 87

10. ANTINUKLEÁRNÍ PROTILÁTKY 89

Jiří Vencovský

- 10.1. Metody detekce 89
- 10.2. Autoprotilátky u systémových onemocnění 93

- Systémový lupus erythematoses 93
- Sklerodermie 96
- Myozitidy 97
- Sjögrenův syndrom 98
- Revmatoidní artritida 99
- Vaskulitidy 99

11. HLA-SYSTÉM A JEHO VÝZNAM V REVMATOLOGII 101

Vladimír Bošák

- 11.1. Genetická a biochemická struktura HLA-systému 101
- 11.2. Polymorfismus HLA-systému 102
- 11.3. Funkce HLA-systému 103
- 11.4. Význam studia HLA-systému 104
- 11.5. HLA-systém a revmatické choroby 105
- Séronegativní spondylartritidy 105
 - Revmatoidní artritida 108
 - Juvenilní idiopatická artritida 109
 - Systémový lupus erythematoses 110
 - Primární Sjögrenův syndrom 112
 - Systémová skleróza (sklerodermie) 112
 - Lymeská artritida 113
 - Polymyalgia rheumatica a obrovskobuněčná arteritida 113
 - Polymyozitida a dermatomyozitida 114
 - Behčetův syndrom 114
 - Artopatie u hemochromatózy 115
- 11.6. Imunogenetické vztahy v populacích Čech, Moravy a Slovenska 115

12. VYŠETŘENÍ SYNOVIÁLNÍ TEKUTINY 117

Ondřej Greguška, František Mális

- 12.1. Odběr synoviální tekutiny 117
- 12.2. Vyšetření synoviální tekutiny 119
- 12.2.1. Základní vyšetření 120
- 12.2.2. Speciální vyšetření 121
- Cytologické vyšetření 121
 - Mikroskopické vyšetření nativní synoviální tekutiny 122
 - Biochemické vyšetření 123
 - Imunologické vyšetření 124
 - Bakteriologické vyšetření 125

13. ZOBRAZOVACÍ METODY V REVMATOLOGII 127

*Jindřiska Gatterová, Pavol Schultz,
František Charvát*

- 13.1. Rtg vyšetření a termografie 127
- Počítačová tomografie 127
 - Denzitometrie 128
 - Rtg vyšetření s použitím kontrastních látek 128
 - Termografie 128
 - Základní rtg mozaika artropatií a artritid 128
- 13.1.1. Rtg diagnostika jednotlivých revmatických a systémových onemocnění 129
- Revmatoidní artritida 129

64.3.	Klinický obraz	708
	Artropatie	708
	Kožné-sličníční projevy	708
	Jiné orgánové postižení	709
	MR a malignity	709
	Laboratorní a rtg vyšetření	709
	Rentgenologické nálezy	710
64.4.	Terapie	710

65. PIGMENTOVÁ VILONODULÁRNÍ SYNOVITIDA 711

Zdenko Killinger, Jozef Rovenský,
Elena Košková

66. POSTIŽENÍ POHYBOVÉHO ÚSTROJÍ PŘI SARKOIDÓZE 713

Ivan Rybár

66.1.	Epidemiologie	713
66.2.	Etiologie	713
66.3.	Patogeneze	713
66.4.	Klinický obraz	713
	Akutní sarkoidóza	714
	Akutní artritida při sarkoidóze	714
	Chronická artritida při sarkoidóze	715
	Artritida při chronické sarkoidóze	715
	Kostní forma sarkoidózy	715
	Svalová forma sarkoidózy	715
	Laboratorní a pomocná vyšetření	715
66.5.	Terapie	716

67. MUSKULOSKELETÁLNÍ PROJEV SKORBUSU 717

Ivan Rybár

67.1.	Klinický obraz	718
67.2.	Diagnostika	719
67.3.	Terapie	719

68. POSTIŽENÍ POHYBOVÉHO SYSTÉMU A KŮŽE PŘI ONEMOCNĚNÍCH PANKREATU 721

Peter Poprac, Jozef Rovenský

69. CYSTICKÁ FIBRÓZA 723

Peter Poprac, Jozef Rovenský

70. ARTROPATIE PŘI CHOROBÁCH JATER 725

Peter Poprac, Daniel Stanček, Jozef Rovenský

- Primární biliární cirhóza 725
- Chronická autoimunitní hepatitida 726
- Transplantace jater 726
- Wilsonova choroba 726
- Virová hepatitida 727

71. TĚHOTENSTVÍ U ŽEN SE SYSTÉMOVÝM ONEMOCNĚNÍM POJIVA 729

Čtibor Dostál, Jozef Rovenský

71.1.	Těhotenství a revmatoidní artritida	730
71.2.	Těhotenství a psoriatická artritida	731
71.3.	Těhotenství a ankylozující spondylitida	731
71.4.	Těhotenství a systémová skleróza	731
71.5.	Těhotenství a systémový lupus erythematoses	732
	Vliv těhotenství na průběh a aktivitu systémového lupus erythematoses	734
	Vliv systémového lupus erythematoses na těhotenství	734
	Lupusový syndrom u novorozenců (lupus neonatorum)	736
71.6.	Těhotenství a antifosfolipidové protilátky	737
71.7.	Terapeutické zásahy v těhotenství a po porodu u systémového lupus erythematoses	738

72. NĚKTERÉ AKUTNÍ STAVY A ŽIVOT OHROŽUJÍCÍ KOMPLIKACE U DIFÚZNÍCH CHOROB POJIVA 741

Čtibor Dostál

73. FARMAKOTERAPIE BOLESTI 745

Lubomíra Nemčíková, Ivan Rybár,
Jozef Rovenský

73.1.	Patofyziologie bolesti	745
73.2.	Typy bolesti	746
73.3.	Diagnostika bolesti	747
73.4.	Medikamentózní léčba bolesti	748
	Neopioidní analgetika	748
	Opioidní analgetika	750
	Adjuvancia	752

74. NESTEROIDNÍ ANTIREVMATIKA ... 755

Karel Pavelka, Ivan Rybár

74.1.	Mechanismus účinku, indikace a farmakokinetika	755
	Indikace	759
	Farmakokinetika	760
	Lékové interakce	761
74.2.	Klasifikace	761
74.3.	Galenické formy	763
74.4.	Nesteroidní antirevmatika při osteoartróze	763
74.5.	Nesteroidní antirevmatika v pediatrické praxi	764
74.6.	Podávání nesteroidních antirevmatik ve stáří	764
74.7.	Nežádoucí účinky léčby nesteroidními antirevmatiky	765

75. CHOROBU MODIFIKUJÍCÍ ANTIREVMATICKÉ LÉKY 773

Karel Pavelka, Jiří Vencovský, Jozef Lukáč,
Jozef Rovenský, Ľibor Dostál, Dana Tegzová,
Vladimír Maňha, Mária Staňáková,
Helena Raffayová

75.1.	Antimalarika	773
	(Karel Pavelka)	
	Chemická struktura a definice	774
	Mechanismus účinku	774
	Farmakokinetika	775
	Účinnost	775
	Nežádoucí účinky	777
	Dávkování	779
	Monitorování bezpečnosti léčby	779
75.2.	Metotrexát	779
	(Karel Pavelka)	
	Mechanismus účinku	780
	Farmakokinetika	780
	Interakce	780
	Klinická účinnost metotrexátu	
	u revmatoidní artritidy	780
	Forma léčby	781
	Intervaly podávání	782
	Toxicita	782
	Metotrexát jako součást kombinované	
	léčby DMARDs	784
75.3.	Sulfasalazin	784
	(Karel Pavelka)	
	Klinická účinnost sulfasalazinu	786
	Interakce	788
	Dávkování	788
	Galenické formy	789
	Nežádoucí účinky	789
	Aplikace sulfasalazinu u jiných	
	onemocnění	790
	Spondylartritidy	790
75.4.	Zlato	791
	(Jiří Vencovský)	
75.5.	D-penicilamin	792
	(Jozef Lukáč)	
75.6.	Cyklofosfamid	794
	(Jozef Rovenský, Jozef Lukáč)	
75.7.	Cyklosporin A	795
	(Jozef Rovenský, Karel Pavelka, Ľibor	
	Dostál, Jozef Lukáč, Vladimír Maňha,	
	Jiří Vencovský, Helena Raffayová)	
	Léčba RA cyklosporinem A	797
	Použití cyklosporinu při psoriáze	
	a psoriatické artritidě	803
	Použití cyklosporinu A při systémovém	
	lupus erythematoses	804
	Použití cyklosporinu v léčbě	
	dermatomyozitidy/polymyozitidy	805
75.8.	Azathioprin	805
	(Jozef Rovenský, Jozef Lukáč)	
75.9.	Leflunomid	806
	(Karel Pavelka)	
75.10.	Biologická terapie RA	807
	(Jiří Vencovský, Dana Tegzová)	
	Modulace T-lymfocytů	808
	Ovlivnění přístupu buněk	809
	Cytokiny, anti-cytokiny, cytokinové	
	inhibitory, cytokinové receptory	809
	Navození perorální tolerance	813

Experimentální selektivní imunosuprese,	
blokáda stimulace a indukce	813
apoptózy	813
Genová terapie	814
Transplantace kmenových buněk	814
Terapie intravenózními imunoglobuliny	
(IVIg)	814

76. GLUKOKORTIKOIDY 819

Ľibor Dostál, Zbyněk Hrnčíř

76.1.	Pulsní léčba glukokortikoidy	822
76.2.	Glukokortikoidy v léčbě revmatoidní	
	artritidy	825

77. INTRAARTIKULÁRNÍ A INTRALEZIONÁLNÍ LÉČBA V REVMATOLOGII 829

Daniel Žlnay, Jozef Rovenský, František Mális

77.1.	Injekční steroidní léčba	829
	Mechanismus účinnosti nitrokloubní	
	aplikace glukokortikoidů	829
	Farmakologie dostupných přípravků	831
	Teoretická nebezpečí intraartikulární	
	a intralezionální léčby glukokortikoidy	
	a preventivní opatření	831
	Výběr steroidních přípravků a jejich	
	dávkování	833
	Indikace intraartikulárních	
	a intralezionálních injekcí	834
	Kloubní indikace	834
	Mimokloubní indikace	835
	Kontraindikace intraartikulárního	
	a intralezionálního podávání	
	glukokortikoidů	837
77.2.	Trendy budoucnosti	837
77.3.	Injekční techniky	838
	Ostatní léky určené k intraartikulární	
	aplikaci	839
77.4.	Radionuklidová synovektomie	840
77.5.	Intervertebrální klouby a epidurální	
	injekce	840
77.6.	Pomalu působící léky u artrózy	
	(SYSADOA)	841

78. REVMATOLOGICKÁ REHABILITACE 843

Helena Tauchmannová, Zuzana Gubzová

78.1.	Revmatoidní artritida	843
	Nejčastější funkční deformity	
	u revmatoidní artritidy	844
	Prostředky rehabilitace a fyzikální	
	medicíny při revmatoidní artritidě	847
	Pohybová léčba	847
	Systém ochrany kloubů	850
	Rehabilitační postupy při zánětlivých	
	revmatických chorobách	851
78.2.	Ankylozující spondylitida	852
	Pohybová léčba při ankylozující	
	spondylitidě	852
78.3.	Osteoartróza	855

	Pohybová léčba při koxartróze	856
78.4.	Mimokloubní revmatismus (extraartikulární bolestivé syndromy)	857
78.5.	Difúzní choroby pojivové tkáně	858
	Systémový lupus erythematosus	858
	Systémová skleróza	859
	Dermatomyozitida a polymyozitida (DM/PM)	860

79. POHYBOVÁ LÉČBA BOLESTIVÝCH ZAD 863 *Jozef Šmóndrk*

79.1.	Postizometrická relaxace	864
79.2.	Program natahování nejčastěji zkrácených svalů	865
79.3.	Cílená uvolňovací cvičení – automobilizace	870
79.4.	Posilování oslabených svalů	874

80. REVMATOORTOPEDIE 877 *František Makai, Zdeněk Klézl, Pavel Vavřík, Stanislav Popelka, Ivan Lандor, Jan Pech*

80.1.	Indikace revmatoortopedických operací a specifické problémy při revmatoidní artritidě	877
	<i>(František Makai)</i>	
80.2.	Předoperační a pooperační péče	878
	<i>(František Makai)</i>	
80.3.	Vlastní revmatoortopedické operace	878
	<i>(František Makai)</i>	
80.4.	Spondylochirurgická problematika v revmatologii	879
	<i>(Zdeněk Klézl, František Makai)</i>	
	Revmatoidní artritida	879
	Ankylozující spondylitida	882

80.5.	Revmatoortopedické operace na kyčelním kloubu	887
	<i>(František Makai)</i>	
80.6.	Revmatochirurgie kolenního kloubu	889
	<i>(Pavel Vavřík)</i>	
	Vyšetření	889
	Zobrazovací metody	889
	Terapie	890
	Rehabilitace	891
80.7.	Revmatochirurgie hlezenního kloubu a nohy	892
	<i>(Stanislav Popelka, Pavel Vavřík)</i>	
80.8.	Ramenní kloub a revmatoidní artritida	893
	<i>(Ivan Landor)</i>	
80.9.	Revmatochirurgie loketního kloubu	895
	<i>(Pavel Vavřík)</i>	
	Vyšetření	895
	Terapie	896
	Rehabilitace	897
80.10.	Revmatochirurgie zápěstí a ruky	897
	<i>(Jan Pech)</i>	
	Zápěstní kloub	898
	Prstové klouby	900
	Metakarpofalangeální klouby	900
	Proximální a distální interfalangeální klouby	902

81. SOCIÁLNÍ PROBLEMATIKA REVMATICKÝCH ONEMOCNĚNÍ ... 907 *Mária Orlovská, Ivan Rybár, Jozef Rovenský*

81.1.	Klasifikace následků onemocnění	909
81.2.	Handicap ve vztahu k životnímu období	911
	Závěr	912

REJSTŘÍK 919

■ Ankylozující spondylitida	130
■ Juvenilní idiopatická polyartritida	131
■ Séronegativní chronická artritida	132
■ Psoriatická artritida	132
■ Reaktivní artritidy	132
■ Artritidy a patologické změny jiných orgánů při difúzních chorobách pojivové tkáně	133
■ Degenerativní choroby muskuloskeletální soustavy	133
Degenerativní choroby periferních kloubů	133
Základní degenerativní choroby páteře	134
Skupina zvláštních sekundárních degenerativních artropatií a spondylopatii	134
Degenerativní změny periartikulárních struktur	135
13.2. Vyšetření ultrazvukem	135
■ Měkké tkáně	136
■ Kyčelní kloub	136
■ Kolenní kloub	137
■ Hlezenní kloub	137
■ Achillova šlacha	137
■ Ramenní kloub	138
■ Ultrasonografie drobných kloubů rukou a nohou	138
13.3. Magnetická rezonance	138
13.3.1. Magnetická rezonance u revmatických onemocnění	140
■ Zobrazování artikulárního a extraartikulárního postižení	142
■ Postižení páteře	142
■ Svalové postižení	142
■ Degenerativní onemocnění	142
■ Mimokloubní revmatické syndromy	143
Časné nálezy při rtg a MR	143
■ Komplikace revmatoidních chorob a terapie	143
14. UKAZATELE KOSTNÍHO METABOLISMU	145
<i>Milan Adam</i>	
14.1. Sérová alkalická fosfatáza	146
14.2. Osteokalcin	146
14.3. Sérové propeptidy kolagenu typu I	147
14.4. Močový hydroxyprolin	148
14.5. Pyridinolinové příčné vazebné elementy	149
14.6. Příčné seřetěžené telopeptidy	150
14.7. Tartarát-rezistentní kyselá fosfatáza	150
15. KOSTNÍ DENZITOMETRIE	153
<i>Jan Rosa</i>	
15.1. Metody stanovení kostní hmoty	154
■ Metody stanovující absorpci ionizujícího záření	154
Radiografie skeletu	154
Absorpciometrie záření o jedné energii	155
Absorpciometrie záření o dvou energiích	155
Periferní absorpciometrie záření o dvou energiích	157

Kvantitativní počítačová tomografie a periferní kvantitativní počítačová tomografie	157
Ultrazvukové vyšetření kosti	158
15.2. Vyjadřování výsledků denzitometrických vyšetření	158
15.3. Kostní denzitometrie a riziko zlomenin	159
15.4. Hodnocení dynamiky kostní hmoty	160
15.5. Indikace denzitometrických vyšetření	160
15.6. Užití denzitometrie v revmatologii	161

16. KLASIFIKACE REVMAICKÝCH ONEMOCNĚNÍ

Karel Pavelka

17. EPIDEMIOLOGIE A REVMAICKÉ CHOROBY

Pavol Masaryk

17.1. Základní definice	171
17.2. Epidemiologie revmatických chorob	171
17.3. Epidemiologické metody	172
Deskriptivní epidemiologie	172
Analytická epidemiologie	173
Experimentální epidemiologie	174
17.4. Některé nové pojmy v epidemiologii	176
Metaanalýza	176
Bias	176
Zkreslující (confounding) faktor	177

SPECIÁLNÍ ČÁST

18. REVMAIKOIDNÍ ARTRITIDA

*Karel Pavelka, Jozef Rovenský,
Angela Szilasiová, Emília Rovenská,
Milan Buc, Ivan Rybár, Štefan Kopecký*

18.1. Epidemiologie	181
18.2. Etiologie a patogenéza	182
18.3. Patologická anatomie	185
18.4. Klinický obraz	187
18.4.1. Postižení jednotlivých kloubů	189
■ Ruce	189
■ Zápěstí	190
■ Loket	190
■ Rameno	190
■ Krční páteř	190
■ Kyčelní kloub	191
■ Kolenní kloub	191
■ Klouby nohou	192
18.4.2. Mimokloubní postižení	192
■ Revmatoidní uzly	193
■ Oční postižení	193
■ Plicní postižení	194
■ Kardiální postižení	195
■ Hematologické abnormality	196
■ Feltyho syndrom	197
■ Hepatální postižení	197
■ Neurologické postižení	197
■ Amyloidóza	198

18.4.3.	Další komplikující stavy	198
18.5.	Klasifikační kritéria	199
18.6.	Laboratorní nálezy	199
18.7.	Zobrazovací metody k hodnocení revmatoidní artritidy	200
	Rentgenové vyšetření	200
	Specializované techniky	202
18.8.	Diferenciální diagnostika	202
	1. Systémová onemocnění pojiva	202
	2. Krystaly indukovaná onemocnění	203
	3. Spondylartritidy	203
	4. Osteoartróza	203
	5. Další onemocnění	203
18.9.	Hodnocení a terapie revmatoidní artritidy	203
	Hodnocení funkčních schopností pacienta	204
	Revmatoidní artritida a disabilita	204
	Hodnocení aktivity	205
18.9.1.	Nemedikamentózní terapie	208
18.9.2.	Medikamentózní terapie	209
	Nesteroidní antirevmatika	209
	Chorobu modifikující léky	209
	Biologická léčba revmatoidní artritidy	212
	Synoviortéza	212
	Kortikosteroidy	213
18.9.3.	Lokální léčba	214
18.10.	Prevence a posudková hlediska	214

19. JUVENILNÍ IDIOPATICKÁ

ARTRITIDA 217

Robert Bardfeld

	Historie	217
19.1.	Epidemiologie	217
19.2.	Etiologie a patogenese	218
19.3.	Klasifikační kritéria	219
19.4.	Klinický obraz	222
19.5.	Vyšetřovací metody	223
19.6.	Diagnóza a diferenciální diagnostika	224
19.7.	Prognóza	225
19.8.	Terapie	225

20. DALŠÍ REVMATICKÁ ONEMOCNĚNÍ V DĚTSKÉM VĚKU 229

Elena Košková

■	Juvenilní systémový lupus erythematoses	229
■	Novorozenecký lupus erythematoses	230
■	Juvenilní dermatomyozitida	230
■	Juvenilní sklerodermie	231
■	Kawasakiho choroba	231
■	Spondylartropatie v dětském věku a u adolescentů	232
■	Reaktivní artritida	232
■	Juvenilní ankylozující spondylitida	233
■	Psoriatická artropatie	234
■	Artropatie v průběhu zánětlivých onemocnění střev	234
■	Syndrom CINCA	234

21. SYSTÉMOVÝ LUPUS

ERYTHEMATODES 235

Čtibor Dostál, Jozef Rovenský, Jozef Lukáč,
Ladislav Cebecauer, Květoslava Gregušková

21.1.	Epidemiologie	235
21.2.	Etiologie	235
21.3.	Patogeneze	236
	Morfologické změny	237
21.4.	Klinický obraz	237
■	Kloubní a svalové příznaky	238
■	Kožní choroba	239
	Kožní změny specifické pro lupus erythematoses	239
■	Kožní změny nespecifické pro lupus erythematoses	240
■	Serozitidy	241
■	Plicní choroba	242
	Akutní plicní postižení	242
	Chronické plicní postižení	242
■	Srdečně cévní choroba	243
■	Akcelerovaná ateroskleróza	243
■	Postižení trávicího ústrojí	244
■	Účast retikuloendotelového systému	244
■	Hematologické postižení	245
■	Postižení centrálního nervového systému – neuropsychiatrické příznaky	246
■	Lupusová nefritida	248
21.5.	Laboratorní nálezy	252
21.6.	Klasifikační (diagnostická) kritéria	253
21.7.	Terapie	255
21.7.1.	Medikamentózní terapie	255
	Nesteroidní antirevmatika	255
	Kortikosteroidy	255
	Antimalarika	255
	Azathioprin	256
	Cyklofosfamid	256
	Metotrexát	258
	Cyklosporin A	258
	Koncentrované imunoglobuliny	258
	Danazol	258
21.7.2.	Nemedikamentózní léčebné postupy	259
21.7.3.	Obecné zásady terapie	259
21.8.	Pozdní lupus erythematoses	260
21.9.	Lupus erythematoses indukovaný léky ... (Jozef Rovenský, Jozef Lukáč, Ladislav Cebecauer, Květoslava Gregušková)	260

22. ANTIFOSFOLIPIDOVÝ SYNDROM ... 265

Čtibor Dostál

22.1.	Výskyt, etiologie a patogenese	266
22.2.	Klinické projevy	268
22.3.	Metody průkazu antifosfolipidových protilátek	270
22.4.	Terapie	271

23. SYSTÉMOVÁ SKLERODERMIE 273

Jozef Lukáč

23.1.	Klasifikace	273
23.2.	Etiologie a patogenese	273
23.3.	Patologická morfologie	275

23.4.	Klinický obraz	275
■	Postižení kůže	275
■	Postižení trávicího ústrojí	276
■	Postižení dýchacího systému	277
■	Postižení kardiovaskulárního systému	277
■	Postižení periferních cév	278
■	Muskuloskeletální postižení	279
■	Postižení ledvin	279
■	Projevy postižení ostatních orgánů	279
23.5.	Průběh a prognóza	279
23.6.	Diferenciální diagnostika	279
23.7.	Terapie	283

24. IDIOPATICKÉ ZÁNĚTLIVÉ MYOPATIE 285

Jiří Vencovský

24.1.	Epidemiologie	285
24.2.	Etiologie a patogenese	285
24.3.	Klinický obraz	286
24.4.	Klasifikační kritéria, diagnostika a diferenciální diagnostika	288
24.5.	Terapie	290
24.6.	Prevence	290
24.7.	Posudkové hledisko a prognóza	290

25. VASKULITIDY 293

Radim Bečvář

25.1.	Vaskulitidy velkých cév	293
■	Obrovskobuněčná (temporální) arteriitida	293
■	Polymyalgia rheumatica	294
■	Takayasuova arteriitida	295
25.2.	Vaskulitidy středních cév	296
■	Polyarteriitidis nodosa	296
■	Kawasakiho syndrom	297
25.3.	Vaskulitidy malých cév	298
■	Wegenerova granulomatóza	298
■	Syndrom Churga-Straussové	299
■	Henochova-Schönleinova purpura	300
■	Esenciální smíšená kryoglobulinémie	301
■	Urtikariální vaskulitida	301

26. SJÖGRENŮV SYNDROM 303

Dagmar Mičková, Jozef Rovenský, Jozef Lukáč, Miloš Krupa

26.1.	Epidemiologie	303
26.2.	Etiologie a patogenese	304
26.3.	Klinický obraz a diagnostika	304
26.4.	Terapie	308

27. PŘEKRYVNÉ SYNDROMY 311

Jozef Lukáč, Jozef Rovenský

- Smíšená choroba pojivové tkáně 311
- Nediferencovaná choroba pojivové tkáně 312
- Překryvné syndromy odvozené od systémové sklerózy 313

Překryvný syndrom systémová skleróza – polymyozitida/dermatomyozitida	313
Překryvné syndromy spojované s protilátkami proti tRNA-syntetázám ...	313
Překryvný syndrom systémová skleróza – systémový lupus erythematoses	314
Překryvný syndrom systémová skleróza – revmatoidní artritida	314
Systémová skleróza a primární biliární cirhóza	314
Ohraničená sklerodermie a systémové choroby pojivové tkáně	314
■ Překryvné syndromy se systémovým lupus erythematoses	314
■ Sjögrenův syndrom při systémových chorobách pojivové tkáně	314

28. POLYMYALGIA RHEUMATICA A OBROVSKOBUNĚČNÁ (TEMPORÁLNÍ) ARTERIITIDA 317

Jozef Rovenský, Alena Tuchyňová

28.1.	Výskyt	317
28.2.	Imunogenetika	318
28.3.	Etiologie a patogenese	318
28.4.	Klinický průběh a příznaky	319
28.5.	Diagnóza a diferenciální diagnostika	320
28.6.	Terapie a prognóza	322

29. PANIKULITIDY 325

Jozef Lukáč, Jozef Rovenský

- Erythema nodosum 325
- Weberova-Christianova choroba 326
- Panikulitida při deficitu α_1 -antitrypsinu 327
- Pankreatická panikulitida 327
- Poststeroidní panikulitida 327
- Lipoatrofická panikulitida 327
- Histiocytární cytofágová panikulitida

32. NEUTROFILNÍ DERMATÓZY 337*František Málš, Jozef Lukáč*

- Akutní febrilní neutrofilní dermatóza (Sweetův syndrom) 337
- Pyoderma gangrenosum 340
- Revmatoidní neutrofilní dermatóza 343
- Syndrom dermatóza-artritida sdružený s nemocí střev 343

33. SÉRONEGATIVNÍ SPONDYLARTRITIDY – ANKYLOZUJÍCÍ SPONDYLITIDA 345*Daniel Zlnay, František Mateička, Jozef Rovenský, Jiří Štolfa*

- Ankylozující spondylitida 346
(Daniel Zlnay, František Mateička, Jozef Rovenský)
- Historie 347
- Epidemiologie 347
- Etiologie, patogenese a patologická anatomie 347
- Patologická morfologie 349
- Klinický obraz a rentgenový nález 350
- Rentgenové a laboratorní nálezy 352
- Diagnostika a diferenciální diagnostika 354
- Terapie 355
- Průběh a prognóza 357
- Psoriatická artritida 358
(Jiří Štolfa)
- Historie 358
- Epidemiologie 358
- Etiologie a patogenese 358
- Klinický obraz 362
- Laboratorní vyšetření 365
- Pomocná vyšetření 366
- Diagnóza a diferenciální diagnóza 368
- Průběh a prognóza 368
- Farmakoterapie 369
- Chirurgická léčba 375
- Posudkové hledisko 375
- Enteropatické artritidy 375
(Jiří Štolfa)
- Postenteritické reaktivní artritidy 376
- Artritidy asociované s chronickými střevními záněty 378
- Artritidy asociované s jinými střevními onemocněními 381

34. REAKTIVNÍ ARTRITIDY 383*František Mateička*

- 34.1. Diagnostická kritéria 383
- 34.2. Epidemiologie 384
- 34.3. Etiologie, patogenese a klasifikace 384
- 34.4. Klinický obraz 386
- 34.5. Diagnostika a diferenciální diagnostika 388
- 34.6. Terapie 388

35. OSTEOPORÓZA 391*Karel Pavelka, Milan Adam, Marta Olejárová*

- 35.1. Epidemiologie 391
- 35.2. Etiologie a patogenese 391
- 35.3. Prevalence 394
- 35.4. Incidence 395
- 35.5. Individuální rizikové faktory pro vznik OA 395
- Všeobecné (systémové) predispozice 395
- Lokální (biomechanické) faktory 395
- 35.6. Klinický obraz 396
- Subjektivní příznaky 396
- Objektivní nález 396
- Artróza kolenních kloubů – gonartróza 397
- Osteoartróza kyčelních kloubů – koxartróza 398
- Osteoartróza drobných kloubů ruky 398
- Osteoartróza páteře 399
- Osteoartróza ramenních kloubů 399
- Osteoartróza loketního kloubu 400
- Osteoartróza kotníku 400
- Osteoartróza kloubů nohy 400
- 35.7. Klasifikace a diagnostická kritéria osteoartrózy 400
- 35.8. Heterogenita osteoartrózy 401
- 35.9. Laboratorní obraz osteoartrózy 402
- 35.10. Biochemické markery aktivity choroby 403
- 35.11. Zobrazovací metody při diagnostice osteoartrózy 403
- Rentgenový nález u osteoartrózy 403
- Technické modifikace rentgenové techniky 405
- Další techniky 405
- 35.12. Terapie osteoartrózy 405
- Vzdělávání a podpora pacienta 405
- Režimová opatření 406
- Rehabilitační a fyzikální terapie 406
- Intraartikulární terapie kortikosteroidy 407
- Další možnosti intraartikulární léčby 407
- Medikamentózní systémová terapie 407
- Invazivní terapeutické postupy 411
- Experimentální typy terapie 411
- Chirurgická terapie 412

36. INFEKCE A ARTRITIDY 415*František Mateička, Juraj Palmaj, Karol Bošmanský, Jozef Rovenský, Miroslav Mikulecký ml., Zdenko Killinger, Margareta Sláčíková, Elena Košková*

- Septické kloubní a kostní infekce 415
(František Mateička)
- Lymeská borrelióza 418
(František Mateička)
- Mykobakteriální, mykotické a parazitární infekce pohybového systému 420
(František Mateička)
- Tuberkulózní artritida 420
(Juraj Palmaj)
- Mykotické artritidy 425
(Karol Bošmanský, Jozef Rovenský)

■ Muskuloskeletální projevy při parazitárních chorobách	426
<i>(Jozef Rovenský, Miroslav Mikulecký ml., Karol Bošmanský)</i>	
■ Virové artritidy	428
<i>(Zdenko Küllinger, Jozef Rovenský, František Mateička)</i>	
■ Revmatické symptomy při retrovirových infekcích (včetně HIV) a ostatních imunodeficiencí spojených s infekcí	430
<i>(František Mateička)</i>	
■ Artritida asociovaná s erythema nodosum při infekcích	431
<i>(František Mateička)</i>	
■ Artritida při brucelóze	432
<i>(Jozef Rovenský, Karol Bošmanský)</i>	
■ Postižení kloubů při syfilidě	433
<i>(Karol Bošmanský, Jozef Rovenský)</i>	
■ Artritida po podání očkovacích látek ...	433
<i>(Jozef Rovenský, Margareta Sláčíková, Elena Košková)</i>	

37. REVMATICKÁ HOREČKA 435

Karol Bošmanský

37.1.	Etiologie a patogenese	435
37.2.	Klinický obraz a laboratorní vyšetření	436
37.3.	Diagnostika a diferenciální diagnostika	439
37.4.	Terapie	440
37.5.	Profylaxe recidiv a prevence revmatické horečky	441
37.6.	Prognóza revmatické horečky a posouzení pracovní schopnosti	442

38. ARTROPATIE INDUKOVANÉ KRYSTALY 443

Dušan Žitňan, Karel Pavelka

■ Dna (arthritis urica)	447
<i>(Karel Pavelka)</i>	
Epidemiologie	447
Patofyziologie hyperurikémie	448
Sekundární dna	450
Patogenese akutní dnave artritidy	452
Klinický obraz dny	453
Diagnóza dny a klasifikační kritéria	455
Terapie	457
Prevence	458
■ Kloubní chondrokalcinóza	458
<i>(Dušan Žitňan)</i>	
Výskyt	459
Patologie a patogenese	459
Klinické projevy a jejich variabilita	461
Diagnostika a diferenciální diagnostika ..	464
Terapie, prevence a prognóza	466
■ Hydroxyapatitová kalcifikace struktury pohybového systému	467
<i>(Dušan Žitňan)</i>	
Nozografie a syndromologie patologické kalcifikace	467

■ Kalcifikující tendinopatie, entezopatie a periartropatie	468
<i>(Dušan Žitňan)</i>	
Etiologie a patogenese	469
Klinické projevy	469
Diagnostika	470
Terapie	470
■ Kalciumoxalátová kalcifikace	471
<i>(Dušan Žitňan)</i>	
Etiologie a patogenese	471
Klinické projevy	471
Diagnostika	472
Terapie	472

39. DIALYZAČNÍ OSTEOARTROPATIE ... 475

Tom Philipp, Lenka Franeková, Marie Sedláčková, Jozef Rovenský

Klinické jednotky dialyzační osteoartropatie	475
Epidemiologie	475
■ Renální osteopatie	475
■ Dialyzační amyloidóza	477
■ Artropatie indukované krystaly u dialyzovaných pacientů	478

40. AMYLOIDÓZA 481

Adriana Sakalová

40.1.	Epidemiologie a historie	481
40.2.	Patologická anatomie	481
40.3.	Patofyziologie	482
40.4.	Klasifikace	483
40.5.	Klinický obraz	485
40.6.	Diagnostika	487
40.7.	Terapie	489

41. REVMATOLOGICKÉ PROJEVY PŘI NĚKTERÝCH VROZENÝCH KRVÁČIVÝCH CHOROBÁCH 491

Vladimír Křišloř, Otakar Mašek, Miroslav Šofr, Vladimír Křišlo jr.

41.1.	Etiologie a patogenese	492
41.2.	Klinický obraz a diagnostika	492
41.3.	Laboratorní diagnostika	495
41.4.	Diferenciální diagnostika	495
41.5.	Terapie a prognóza	495

42. MUSKULOSKELETÁLNÍ PROJEV PŘI OSTATNÍCH VROZENÝCH PORUCHÁCH METABOLISMU 499

Jozef Rovenský, Adriana Sakalová, Ivan Rybář, Karol Bošmanský, Zdenko Küllinger, László Kovács, Roman Stančík, Tibor Urbánek

■ Hemoglobinopatie a postižení pohybového ústrojí	499
<i>(Jozef Rovenský, Adriana Sakalová, Ivan Rybář)</i>	

■ Gaucherova choroba	500
<i>(Jozef Rovenský, Karol Bošmanský)</i>	
■ Morbus Fabry	502
<i>(Zdenko Killinger, Jozef Rovenský)</i>	
■ Morbus Farber	502
<i>(Zdenko Killinger, Jozef Rovenský)</i>	
■ Hereditární hemochromatóza v revmatologii	503
<i>(László Kovács)</i>	
■ Homocystinurie	507
<i>(Jozef Rovenský, Karol Bošmanský)</i>	
■ Hypofosfatázie	507
<i>(Jozef Rovenský, Karol Bošmanský)</i>	
■ Mukopolysacharidózy	508
<i>(Roman Stančík, Ivan Rybár)</i>	
■ Alkaptonurie a ochrůžna	509
<i>Jozef Rovenský, Tibor Urbánek</i>	

43. EHLERSŮV-DANLOSŮV SYNDROM 517

Peter Beighton

43.1.	Kloubní komplikace u Ehlersova-Danlosova syndromu	520
43.2.	Jiné projevy Ehlersova-Danlosova syndromu	525
43.3.	Různé syndromy zvýšené volnosti kloubu	525

44. MUSKULOSKELETÁLNÍ PROJEVY PRIMÁRNÍCH HYPERLIPOPROTEINÉMII 527

Marián Kovalančík, Jozef Rovenský

■ Familiární hyperlipoproteinémie typu IIa – familiární hypercholesterolemie	528
■ Familiární hypertriacylglycerolemie	529
■ Familiární kombinovaná hyperlipoproteinémie	529
■ Familiární hyperlipoproteinémie IV. typu (FHTG, FKH)	529
■ Familiární hyperlipoproteinémie typu III – familiární dysbetalipoproteinémie	530
■ Familiární hyperlipoproteinémie V. typu	530
Léčba primárních hyperlipoproteinémií ..	530
Revmatické syndromy sdružené s léčbou hypolipidemií	531

45. REVMATOLOGICKÉ PROJEVY U PACIENTŮ S ENDOKRINNÍMI CHOROBYMI 533

*Jozef Rovenský, Juraj Payer, Ivan Rybár,
Tom Philipp, Petr Broulík*

■ Choroby štítné žlázy	533
■ Diabetes mellitus	538
■ Hyperkorticismus	542
■ Hypogonadismus	544
Nedostatek estrogenu	544
Nedostatek androgenů	545

46. PRIMÁRNÍ PROTLÁTKOVÉ DEFICIENCE 547

Ľubica Rauová, Jozef Rovenský

■ Imunodeficiencie a artritída	552
--------------------------------------	-----

47. VYBRANÉ DĚDIČNÉ PORUCHY A JEJICH MUSKULOSKELETÁLNÍ PROJEVY 557

*Alena Tuchyňová, Jozef Rovenský, Ivan Rybár,
Karol Bošmanský, Alexandra Letkovská,
Pavol Masaryk*

■ Familiární středomořská horečka	557
<i>(Alena Tuchyňová, Jozef Rovenský, Ivan Rybár)</i>	
■ Vrozená mnohočetná artrogrypóza	559
<i>(Jozef Rovenský, Karol Bošmanský)</i>	
■ Hypermobilní syndrom	559
<i>(Ivan Rybár)</i>	
■ Osteogenesis imperfecta	562
<i>(Alexandra Letkovská, Pavol Masaryk)</i>	

48. PROGRESIVNÍ OSIFIKUJÍCÍ MYOZITIDA 567

Zdenko Killinger, Jozef Rovenský

49. ARTROPATIE PŘI NÁDOROVÝCH ONEMOCNĚNÍCH 569

*Dagmar Mičková, Jozef Lukáč,
Jozef Rovenský, Emília Rovenská*

49.1.	Nádorová onemocnění pohybového systému	569
	■ Primární nádorová onemocnění	569
	Primární nádory synovie	569
	Systémové nádory se synoviální infiltrací	570
	Primární nádory kostí	571
	■ Metastatická onemocnění	572
49.2.	Paraneoplastické syndromy	572
49.3.	Výskyt nádorů při zánětlivých revmatických onemocněních	574
49.4.	Vztah nádorů k léčbě revmatických chorob	575

50. PLAZMOCYTOM A JEHO MUSKULOSKELETÁLNÍ PŘÍZNAKY .. 577

Adriana Sakalová, Jozef Rovenský

50.1.	Diagnostika	577
50.2.	Orgánové komplikace	580
50.3.	Hodnocení remisí	582
Závěr		583

51. NEUROVASKULÁRNÍ CHOROBY 585

*Zdenko Killinger, Jozef Rovenský, Ľubomír Lisý,
Mária Orlovská*

■ Charcotův kloub (neuropatická artropatie)	585
<i>(Zdenko Killinger, Jozef Rovenský)</i>	

■ Syndrom karpálního tunelu	586
(Lubomír Lisý)	
■ Stenóza spinálního kanálu	587
(Lubomír Lisý)	
Diagnostika	589
Terapie	590
■ Kořenové syndromy	590
(Lubomír Lisý)	
Cervikální kořenové syndromy	591
Akutní prolaps cervikálního	
intervertebrálního disku	591
Lumbální a sakrální radikulární	
syndromy	592
Prolaps lumbálního intervertebrálního	
disku	592
■ Algodystrofický syndrom	592
(Mária Orlovská)	
Nomenklatura	593
Epidemiologie ADS	593
Patogeneze ADS	594
Klinický obraz ADS	594
Diagnóza ADS	596
Diferenciální diagnóza ADS	597
Terapie ADS	598
■ Erytromelalgie	599
(Zdenko Killingler, Jozef Rovenský)	
■ Raynaudův syndrom	599
(Zdenko Killingler, Jozef Rovenský)	

52. OSTEOPORÓZA 603

Pavol Masaryk, Alexandra Letková,
Mária Stančíková, Jozef Zvarka,
Olga Ružičková

52.1. Epidemiologie	603
52.2. Rizikové faktory osteoporózy	603
52.3. Etiologie a patogenéza	604
52.4. Klinické projevy	606
52.5. Diagnostika	607
52.6. Prevence	609
Základní formy a cíle prevence	
osteoporózy	609
52.7. Terapie	609
Kalcium	610
Vitamin D	610
Hormonální substituční léčba	611
Tibolon	612
Selektivní modulatory estrogenních	
receptorů (SERM)	612
Bisfosfonáty	613
Kalcitonin	613
Fluoridy	614
Anabolické steroidy	614
Rekombinovaný lidský parathormon	615
Flavonoidy	615

53. RACHITIDA A OSTEOMALACIE 617

Jaroslav Hrbá

53.1. Patogeneze	617
53.2. Klinická klasifikace osteomalacie	618

54. DIFÚZNÍ IDIOPATICKÁ SKELETÁLNÍ HYPEROSTÓZA – ANKYLOZUJÍCÍ HYPEROSTÓZA 621

Daniel Zlnay, Andrea Pavelková

54.1. Epidemiologie	622
54.2. Patologická anatomie	622
54.3. Etiologie a patogenéza	623
54.4. Klinický obraz	625
54.5. Vyšetření	626
Rentgenologický obraz	627
54.6. Diagnostika a diferenciální	
diagnostika	630
54.7. Terapie	633

55. PAGETOVA KOSTNÍ NEMOC – OSTEITIS DEFORMANS 637

Jaroslav Hrbá

55.1. Výskyt	637
55.2. Etiologie	638
55.3. Klinický obraz	638
55.4. Diagnóza	638
55.5. Terapie	639
55.6. Prognóza	639

56. OSTEONEKRÓZA 641

Karel Pavelka, Jindřiška Gatterová

56.1. Epidemiologie	641
56.2. Etiologie a patogenéza	641
56.3. Klinický obraz	642
56.4. Diagnostika	643
56.5. Stadia osteonekrózy	644
56.6. Diferenciální diagnóza	644
56.7. Přirozený vývoj a výsledek	645
56.8. Terapie	645

57. TIETZŮV SYNDROM A KOSTOCHONDRITIDA 647

Zdeno Killingler, Jozef Rovenský

58. ORTOPEDICKÁ SYNDROMOLOGIE V KLINICKÉ REVMAATOLOGII 649

František Makai

■ Vrozená dysplazie a luxace kyčelního	
kloubu	649
■ Dysplastická koxartróza	650
■ Chondropatie česky	652
■ Kyfózy	653
■ Skoliózy	653
■ Délkové rozdíly dolních končetin	655
■ Genu valgum, genu varum	655
■ Plochá noha a ostatní získané vady	
klenby chodidla	656
■ Traumatické artritidy	656

59. MIMOKLOUBNÍ REVMATISMUS ... 659

Mária Orlovská, Jozef Rovenský,
Helena Tauchmannová, Ivan Rybár

59.1.	Mimokloubní onemocnění v oblasti ramene ... 660
	■ Periarthropathia humeroscapularis subacuta, chronica 662
	■ Periarthropathia humeroscapularis acuta 663
	■ Periarthropathia pseudoparalytica 663
	■ Periarthropathia humeroscapularis ankylosans (syndrom zmrzlého ramene) 663
	■ Periarthropathia senilis 664
	■ Skapulotorakální burzitida 664
59.2.	Mimokloubní onemocnění v oblasti lokte ... 664
	■ Bursitis olecrani 664
	■ Ostatní burzitidy v oblasti lokte 665
	■ Epikondylitidy 665
	Terapie epikondylitidy 666
	■ Pronátorový syndrom 666
	■ Útlakový syndrom radiálního tunelu 666
	■ Útlakový syndrom ulnárního tunelu 666
59.3.	Mimokloubní onemocnění v oblasti zápěstí a ruky ... 666
	■ De Quervainova tenosynovitida 666
	■ Tendovaginitidy flexorů prstů 667
	■ Dupuytrenova kontraktura 667
	■ Útlakový syndrom karpálního tunelu 668
59.4.	Mimokloubní onemocnění v oblasti kyčelního kloubu ... 668
	■ Bursitis trochanterica 668
	■ Bursitis iliopsoatica 669
	■ Bursitis ischioglutealis 669
	■ Tendinitida adduktorů stehna 670
	■ Tenofascitida m. tensor fasciae latae 670
59.5.	Útlakové syndromy n. cutaneus abdominis a n. obturatorius ... 670
	■ Meralgia paresthetica 670
59.6.	Mimokloubní onemocnění v oblasti kolena ... 671
	■ Prepatelární burzitida 671
	■ Bursitis anserini 672
	■ Bakerova cysta 672
	■ Tendinitis anserina 672
	■ Prepatelární tendinitida 672
	■ Syndrom plicy a Hoffova tělesa 672
59.7.	Mimokloubní onemocnění v oblasti hlezna a nohy ... 673
	■ Tendinitidy a tendovaginitidy 673
	■ Achillova šlacha 673
	■ Adhezivní kapsulitida hlezna 673
	■ Bolestivá pata 673
	■ Plantární fasciitida 674
	■ Metatarzalgie 674
	■ Kompresivní syndrom tarzálního tunelu 674
	■ Kompresivní syndrom fibulárního tunelu 675
59.8.	Lokalizovaná myofasciální bolest ... 675
59.9.	Temporomandibulární bolestivý syndrom ... 676

60. FIBROMYALGIE A CHRONICKÝ ÚNAVOVÝ SYNDROM 679

Zbyněk Hrnčů, Zdeněk Dvořák

■ Fibromyalgie 679
■ Chronický únavový syndrom 682

61. VERTEBROGENNÍ ALGICKÉ SYNDROMY 685

Ivan Buran

61.1.	Diagnostika vertebrogenních onemocnění ... 686
	Zjišťování anamnestických údajů (údaje nutné pro diagnostiku strukturálních a funkčních poruch pohybového systému) 686
	Objektivní vyšetření 687
	■ Kořenové syndromy 690
61.2.	Léčebné metody při vertebrogenních algických syndromech ... 692
61.3.	Vertebrogenní onemocnění krční oblasti ... 693
	■ Akutní myalgie šíjového svalstva 693
	■ Diskogenní cervikální syndrom 693
	■ Cervikální myelopatie 695
	■ Úrazy krční oblasti s poškozením nervových struktur 695
	■ Bolesti hlavy cervikálního původu, cervikokraniální syndrom 695
	■ Cervikobrachální syndrom 696
	Léčba vertebrogenních onemocnění 696
61.4.	Vertebrogenní onemocnění hrudní oblasti ... 696
61.5.	Vertebrogenní onemocnění bederní oblasti ... 697
	■ Lumbalgie 697
	■ Lumbago 698
	■ Bolestivé kořenové syndromy dolních končetin 698
	■ Kořenový syndrom L ₄ 699
	■ Kořenový syndrom L ₅ 699
	■ Kořenový syndrom S ₁ 699
	■ Klaudivikační kořenový syndrom 700
	■ Onemocnění napodobující kořenový vertebrogenní syndrom 700
	■ Osteoproduktivní změny na páteři 701
61.6.	Posudkové závěry ... 701

62. PALINDROMICKÝ REVMATISMUS 703

Zdenko Killinger, Jozef Rovenský

63. INTERMITENTNÍ HYDROPS KLOUBŮ 705

Zdenko Killinger, Jozef Rovenský

64. MULTICENTRICKÁ RETIKULOHISTIOCYTÓZA 707

Marián Kovalančík

64.1.	Epidemiologie ... 707
64.2.	Etiologie a patogenéze ... 707